

BOERDERIJEN WORDEN MONUMENTEN

In de tweede helft van de 19^e eeuw laat de familie Frans in Warmenhuizen drie boerderijen bouwen, die thans een monumentenstatus hebben. Een rijksmonument en twee provinciale monumenten. Alle drie monumenten zijn hieronder afgebeeld en kort omschreven.

Deze foto van de boerderij aan de Dorpsstraat 207 in Warmenhuizen dateert van begin 20ste eeuw.

Dorpsstraat 207

Het rijksmonument (nummer: 38279) staat aan de Dorpsstraat 207 en is in 1871 gebouwd door Cornelis Janszoon Frans (1843-1904), die was getrouwd met Maartje Abrahamsdochter Borst (1846-1926). In de omschrijving van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed wordt het een stolphoeve genoemd. Het jaartal 1871 is in de ronde, in siermetselwerk opgetrokken schoorsteen aangebracht. ‘Het voorgevelvlak wordt geleed door geblokte lisenen en horizontaal afgesloten door een kroonlijst’, zo meldt deze Rijksdienst. Ter verduidelijking: lisenen zijn verticale, iets uit de muur springende, decoratieve stroken zonder voetstuk of bekroning. Verder zijn de ‘gesneden voordeur en bovenlicht’ een belangrijk erfgoed. De heer M.J. Sjerps schrijft in zijn bundel ‘Langs oude dijken en terpen’ (1979), dat de boerderij bekend is vanwege de ‘levensboom’ boven de deur.

In ‘Warmenhuizen toen en nu’ (z.j.) vertelt Fr. Beemsterboer, dat Cornelis Janszoon Frans van de gemeente permissie kreeg om de vaart voor het huis op eigen kosten te dempen. Deze vaart, die langs het grootste deel van het dorp liep en eertijds de ‘gemeene vaart’ werd genoemd, heette later de Heerenvaart. De Dorpsstraat, waarvan vroeger de verschillende gedeelten met diverse namen werden aangeduid, kreeg in de 19^e eeuw de naam Heerenstraat. De boerderij is tot 1967 in het bezit geweest van de familie Frans. Na het overlijden van Cornelis Pieter Pieterszoon Frans (1902-1967) is de boerderij verkocht aan de familie Beemsterboer.

Oudewal 31

Pieter Pieterszoon Frans (1844-1900), getrouwd met Maartje Jansdochter Blom (1847-1909) laat in 1871 de boerderij aan de Oudewal 31 bouwen. De eerste steenlegging vindt plaats op 16 maart van dat jaar door de bijna twee jarige dochter Klaasje Pietersdochter Frans (1869-1933).

De boerderij is een provinciaal monument (kenmerk: NH/WN 430). ‘De boerderij stamt uit 1871 en is van het afgeleide Noord-Hollandse type. De Oudewal behoort tot de vanouds bewoonde plaatsen in Warmenhuizen en mogelijk is ook deze boerderij op de plek van een voorgaande verzezen. De boerderij is van belang omdat het typerend is voor de bloeiperiode van Warmenhuizen’, zo staat in de omschrijving.

Vermoedelijk is de boerderij tot circa 1909 in bezit gebleven van de familie Frans. In 1956 wordt de boerderij - naar de bewoners in de eerste helft van de twintigste eeuw - ‘de stomp van Paarlberg’ genoemd, maar dan woont inmiddels de familie Blom erin. Opmerkelijk is, dat in de genealogie van de familie Frans we de namen Paarlberg en Blom bij de aangetrouwde families tegenkomen.

Eind jaren 20: er wordt gewerkt aan de brug naar de gasfabriek met op de achtergrond de stomp van Paarlberg aan de Oudewal 31.

De boerderij van Paarlberg aan de Oudewal 31, nu (de foto is van 1956) bewoond door de familie Blom

Dorpsstraat 137-139

In 1893 laat Pieter Pieterszoon Frans (1844-1900) een nieuwe boerderij bouwen en wel op het adres Dorpsstraat 137-139. Dankzij een artikel van Ed Dekker in de Alkmaarsche Courant van 3 oktober 1995, getiteld ‘Alida: Warmenhuizer monument, nooit gedacht’, weten we iets meer over de achtergrond.

Pieter Pieterszoon Frans koopt in 1873 een boerderij (genoemd huismanswoning) op de veiling in de Moriaan uit de boedel van landman Arie Swan (1793-1865) en zijn vrouw Antje Bregman (1793-1873). Hij laat het kort voor de nieuwbouw geheel slopen. Uit kadastrale kaarten blijkt dat de eerdere boerderij met de achterzijde op het zuiden lag, tegen de Heerenvaart aan, die diende voor aan- en afvoer van vee en landbouwprodukten.

De huidige boerderij Dorpsstraat 137-139 is een provinciaal monument met kenmerk NH/WN 432. In de omschrijving staat: ‘Het pand geldt als goed voorbeeld van een rijk uitgevoerde vaarstolpboerderij van het langhuistype met een in het verlengde van de as uitgebouwd voorhuis. Voor de demping van de vaarsloot voor de boerderij was de boerderij voor vervoer aangewezen op de voormalige gemeene vaart’.

Tot 1922 was de boerderij in het bezit van de familie Frans. Pieter Pieterszoon Frans (1873-1934), zoon van de bouwer, verkoopt deze dan aan Willem Dekker, die de voornaam (Aaltje) van zijn grootmoeder van vaderszijde aan de boerderij geeft. Sinds die tijd is dit monument bekend onder de naam “Alida”.

Dorpsstraat 137-139, gefotografeerd in de eerste helft van de 20ste eeuw

Dorpsstraat 137-139, gefotografeerd in de tweede helft 20ste eeuw

Geraadpleegde informatie:

www.rijksmonumenten.nl

www.noordholland.nl

Langs oude dijken en terpen, M.J. Sjerps (1979)

Warmenhuizen vroeger en nu, Fr. Beemsterboer (z.j.)

Alida: Warmenhuizer monument, nooit gedacht, E. Dekker, Alkmaarsche Courant van 3 oktober 1995

DR. K. FRANS

Kring van Dorth, oktober 2014

niek.frans@franspartners.com